

Bursalı Şair Huldî ve Şiirleri*

BİLAL GÜZEL**

The Poet Huldî From Bursa and His Poems

Ö Z E T

Bursalı şair Huldî'nin asıl adı Mustafa'dır. Şair, 1667-68 yılında Bursa'da doğmuştur. Bir bezirgânın oğludur. Kaynaklar şairin eğitim aşamalarından bahsetmez. Biyografik kaynaklarda sadece Seyit Feyzullah Efendi'den ders aldığı kayıtlıdır. Aynı şekilde şairin mesleği hakkında da yeterli bilgi yoktur. Tezkirelerde ve diğer biyografik kaynaklarda Huldî'nin Bursa'da Sultan Orhan Türbesi'nde imaret şeyhliği yaptığı belirtilmiştir. On sekizinci yüzyıl şair tezkirelerinde Huldî'nin şiirlerinden övgü ile bahsedilmiştir ancak şu ana kadar Huldî'nin şiirleri tezkirelerde yer alan birkaç örnek dışında yayımlanmamıştır.

Bu makalenin konusunu Huldî'nin biyografisi ve bugüne kadar yayımlanmamış şiirleri oluşturmaktadır. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4965/2 numarada kayıtlı şiir mecmuasında Huldî'nin şiirleri yer almaktadır. Mecmuada Huldî'ye ait 1 kaside, 1 Farsça gazel ve 24 Türkçe gazel kayıtlıdır. Makalenin birinci bölümünde başta şair tezkireleri ve Bursa vefeyât-nâmelerindeki bilgiler derlenerek Huldî'nin biyografisine yer verilmiş, şiirlerin şekil ve içerik özellikleri incelenmiştir. İkinci bölümde ise şairin bugüne kadar yirmi dördü yayımlanmamış yirmi altı şiirinin çeviri yazı metnine yer verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELE R

Huldî, 18. yüzyıl, Divan Edebiyatı.

ABSTRACT

The real name of the poet Huldî from Bursa is Mustafa. The poet was born in Bursa in 1667-68. He is the son of a merchant. Sources do not mention the educational stages of the poet. It is registered in the biographical sources that he only took lessons from Seyit Feyzullah Efendi. Similarly, there is not enough information about the profession of the poet. In Tezkires and other biographical sources, it was stated that Huldî was a sheikh in the Sultan Orhan Tomb in Bursa. Huldî's poems were mentioned with praise in the eighteenth-century poet tezkires, but Huldî's poems have not been published until now, except for a few examples.

The subject of this article is Huldî's biography and poems that have not been published to date. In the poem mecmua registered in Nuruosmaniye Library numbered 4965, Huldî's poems are recorded. In the poem mecmua, there are 1 kasideh, 1 Persian Gazel and 24 Turkish Gazels that belonged to Huldî. In the first part of the article, poet tezkires and Bursa vefeyât-nâmas will be scanned, and the biography of Huldî will be given and the shape and content features of the poems will be examined. In the second part, the transcribed texts of the twenty-six poems of the poet - in which twenty four of them has not been published until today- will be given.

KEYWORDS

Huldî, 18th century, Divan Literature.

1. Huldî'nin Biyografisi

Huldî'nin asıl adı Mustafa'dır. 1078/1667-68 yılında Bursa'nın Manastır Mahallesi'nde doğmuştur. Babası bezirgândır (Güzel 2014).

* Makalenin Geliş Tarihi: 5.02.2020 / Kabul Tarihi: 20.03.2020.

** Arş. Gör. , Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, (bilal.guzel@hbu.edu.tr), Orcid Id: 0000-0001-9287-110X.

Huldî, genç yaşta ilimle uğraşmaya başlar. Dönemin Bursa'daki önemli hocaları olan Molla Ahmedzâde Mehmed Efendi'den ve Uryânî Ali Efendi'den ders alır (Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b). *Sâlim Tezkiresi'*nde Şeyhülislam Feyzullah Efendi'den mülazım olduğu kayıtlıdır (İnce 2005: 299) ancak bu bilgi başka herhangi bir kaynakta geçmemektedir. Hem *Sâlim Tezkiresi'*nde (İnce 2005: 299) hem de *Beliğ Tezkiresi'*nde (Abdulkadiroğlu 1999: 72) ilim yolunu terk ettiği kayıtlıdır.

Huldî, Vanî Şeyh Mehmet Efendi'nin kızı ile evlenmiştir (Atlansoy 1998: 351). Kayınpederi Huldî'yi Mektûbî Efendi makamına getirir, ancak Huldî'nin mizacı bu işe uygun olmadığı için kısa sürede bu görevden ayrılır (Atlansoy 1998: 351). Daha sonra Sultan Orhan imaretinde meşihat ve muhasebe görevini yapar (Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b).

Safâyî (Çapan 2005: 180) ve *Safvet* (Güzel 2018: 121) *Tezkireleri'*nde Huldî'nin ölüm tarihi 1100/1689 olarak verilmiştir. Ancak diğer biyografik kaynakların hemen tamamında ölüm tarihi olarak 1138/1725-26 kayıtlıdır. Özellikle Huldî hakkında en ayrıntılı bilgileri veren Bursa vefeyât-nâme'leri *Gülzâr-ı Sulehâ* (Atlansoy 1998: 351) ve *Gülzâr-ı İrfân'da* (Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b) ölüm tarihi 1138/1725-26 olarak verilmiştir. Nail Tuman, *Gülzâr-ı İrfân'*ı kaynak göstererek Safâyî'nin verdiği ölüm tarihinin yanlış olduğunu belirtir (Kurnaz ve Tatçı 2001: 204). Huldî'nin mezarı Bursa'nın Pınarbaşı Mahallesi'nde Mevlevihane'ye yakın bir yerdedir (Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b). Huldî'nin ölümü için şair Mehmed Na'îm Efendi bir tarih kıtası yazmıştır (Atlansoy 1998: 352). Biyografik kaynaklar Huldî'nin her hangi bir eserinin varlığından söz etmez. Tezkireler Huldî'nin şiirlerinden örnek beyitler verir. Bursa vefeyât-nâmelerinden *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân'da* iki tarih kıtası (Donuk 2016: 630, 640); *Gülzâr-ı Sulehâ'da* bir kıta ve murabbadan alınan bir bent (Atlansoy 1998: 353); *Gülzâr-ı İrfân'da* ise murabbadan alınan bir bent kayıtlıdır (Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b). *Gülzâr-ı Sülehâ'da* Huldî'nin şiirlerinin bestelendiği ve musiki meclislerinde okunduğu bilgisi kayıtlıdır (Atlansoy 2020: 353). *Gülzâr-ı Sulehâ* ve *Gülzâr-ı İrfân'da* Huldî'nin hattat olduğu, nazmının yanı sıra nesrinin de iyi olduğu söylenmiştir (Atlansoy 1998: 353; Gülzâr-ı İrfân, vr.348a-348b). Ancak Huldî'nin yazdığı nesirlerden günümüze ulaşanı yoktur. Ayrıca Nuruosmaniye Kütüphanesindeki mecmu'alar üzerine yapılan bir çalışmada Huldî'nin şiirlerinin varlığı bildirilmiştir (Ayçiçeği 2016: 317).

2. Huldî'nin Şiirleri ve Şairliği

Tezkirelerde Huldî'nin şairliğinden övgü ile bahsedilmiştir. Safâyî, Huldî'yi hoş-suhan, nükte-senc-i nâdire-fen olarak niteler (Çapan 2005: 180). *Fatin Tezkiresi'*nde ise Huldî'nin şiirlerinin itibarlı olduğu söylenir (Çiftçi 2017: 119). Bursa vefeyât-nâmelerinden *Gülzâr-ı Sulehâ'*da ve *Gülzâr-ı İrfân'*da Huldî'nin nazmı ve nesrinin 'pâk u nefis' olduğu söylenmiştir (Atlansoy 1998: 353; Gülzâr-ı İrfân, vr.348a).

2.1. Şekil Özellikleri

1. Vezin

Huldî'nin eldeki şiirlerinde kullandığı aruz kalıpları şunlardır:

Kalıp	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Kaside	1
	Gazel	4
Fe 'î lâ tün fe 'î lâ tün fe 'î lâ tün fe 'î lün	Gazel	2
Fâ 'î lâ tün fâ 'î lâ tün fâ 'î lâ tün fâ 'î lün	Gazel	5
Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Gazel	3
Me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün	Gazel	10
Mef'ûlü me fâ 'î lü me fâ 'î lü fa 'û lün	Gazel	1

Tablodan da anlaşılacağı gibi Huldî, mevcut şiirlerinde toplam altı aruz kalıbını kullanmıştır. Şiirlerinde en çok Hezec bahrinden me fâ î lün me fâ î lün me fâ î lün me fâ î lün kalıbını kullanan Huldî, bu kalıp ile biri Farsça toplam on gazel yazmıştır. Huldî'nin en çok kullandığı kalıplardan biri Remel bahrinin fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün kalıbı ile Müzari bahrinin mef û lü fâ i lâ tû me fâ î lü fâ i lün kalıplarıdır. Her iki kalıpla da beşer şiir yazmıştır. Huldî'nin vezin tercihleri Türk şiirinde en çok kullanılan aruz kalıpları ile paralellik göstermektedir. Türk şiirinde en çok kullanılan bahirler sırasıyla remel, hezec ve muzari bahirleridir

(İpekten 2002: 280). Huldî de elde bulunan şiirlerinde en çok bu bahirleri tercih etmiştir.

Huldî'nin şiirleri vezin açısından başarılıdır. Aruz kusuru bulunmamaktadır. Huldî, imale, med, vasl gibi vezin uygulamalarını şiirlerinde başarı ile kullanmıştır.

2. Kafiye

Kafiye, Türk şiirinde İslam öncesi evrelerden itibaren var olan ses unsurlarından birisidir. Klasik Türk edebiyatında mısra sonu kafiyesi kullanılmaktadır. Aşağıdaki tabloda Huldî'nin eldeki şiirlerinde kullandığı kafiyelerin sayısı ve oranları yer almaktadır.

	Kafiye Türü		Kafiye Türü		Toplam
	Mücerred	Mürdef	Mukayyed	Müesses	
Nazım Şekli	Mücerred	Mürdef	Mukayyed	Müesses	
Kaside	-	1	-	-	1
Gazel	9	11	-	5	25
%	34,61	46,15		19,23	

Tabloya göre Huldî, en çok mürdef kafiye türünü tercih etmiştir. İkinci sırada ise mücerred kafiye türünü kullanmaktadır. Bu oran ve sıralama klasik Türk şiirinde en çok kullanılan kafiye çeşitleri oranı ile örtüşmektedir. Klasik Türk şiirinde %60'ı aşan bir oranla en çok mürdef kafiye türünü kullanmaktadır (Saraç 2012: 275). Huldî'nin eldeki şiirleri kafiye kullanımı açısından genel tabloya aykırı olmasa da tam olarak örtüşmez.

Huldî'nin şiirlerinde az da olsa kafiye kusurlarına rastlanır. 9. gazelin 4. ve 5. beyitlerinde "vîrânemiz" kelimesinin kafiye olarak aynen tekrar edilmesi; 10. gazelin 1. ve 2. beyitlerinde "hânemiz" kelimesinin kafiye olarak tekrar etmesi; 20. gazelin 2. ve 3. beyitlerinde "mey-hûre" kelimesinin aynen kafiye olarak tekrar etmesi îtâ-yı celî örneğidir. 24. gazelin 1. ve 4. beyitlerinde "âb" ve "gül-âb"ın kafiye olarak kullanılmaları îtâ-yı hafî örneğidir.

3. Redif

Türk şiirinin bilinen bütün evrelerinde redif varlığını aralıksız devam ettirmiştir. Huldî'nin şiirlerinde redif kullanımı da Klasik Türk şiirinde görülen redif kullanımına paraleldir. Huldî'nin eldeki şiirlerinden sadece bir tanesinde redif kullanılmamıştır. Huldî'nin şiirlerinde kullandığı redifler şunlardır:

ile, baña, *şevved peydâ*, aña, -ım var, gelür, ımız vardır, -a düşer, tutuşur, -ımız, -miz, -miz, henûz, ister istemez, itsek, itmenin zamânı degil, oldum ben, -ından, -dan, -dAn, -ı gördük dîdeler rûşen, -e açıldı, neydügin, bir kerre.

4. Şiirlerin İçerik Özellikleri

4.1. Deyim ve Kalıp İfadeler

Şiirlerinde canlı bir anlatıma yer veren Huldî bunu büyük ölçüde deyimler yardımı ile sağlamıştır. Huldî'nin eldeki şiirlerinde aşağıdaki deyim ve kalıp ifadeler yer almaktadır:

hâli kâle nakl id-(K1, B47), bir gel-(G1, B2, B4), eliñi aç-(K1, B50), fırsat el vir-(G1, B8), bütün cihâna deg-(G3, B3), pek elem gel(G4, B5)-, elinden kerem gel-(G4, B7), düşde gör-(G8, B2), ahşamla-(G8, B5), per yak-(G9, B7), mahrem ol-(G11, B1), göñlü yok(G14, B5), yanıñdan nesne eksil-(G17, B5), bir tüt-(G21, B7), kadr u kıymet bil--(G21, B7), at başı sür-(G22, B4), imâna gel-(G22, B8), gül ile koğuş-(G23, B6), 'aşk ol-(G23, B9), pâyına düş-(G24, B5), el bir id-(G24, B7).

4.2. Huldî'nin Kendi Şiirlerini ve Şairliğini Övmesi

Divan şairleri kendi şiirlerini değerlendirip, şiiri ve şairliği üzerine zaman zaman dozu oldukça yükselen övgüler yapmışlardır (Tolasa 1982: 17). Bu durum Huldî'nin şiirlerinde de görünmektedir. Huldî kendi şiirlerini de şairliğini de övmektedir. Özellikle gazellerinin makta beyitlerinde şiirini niteleyici ifadelerle yer verir. Huldî'nin kendi şairliğini nitelediği sıfatlardan 'nükte-senc'i, Safâyî de tezkiresinde Huldî için kullanmıştır (Çapan 2005: 180).

Huldî'nin şiirlerini ve şairliğini değerlendirmek için kullandığı ifadeler şunlardır:

Huldî-i hoş-gü(G17, B6), selîs ü hûbterdir nazm-ı pākî cüy-ı dil-cūdan(G17, B7), suhan-ı 'āşıkānemiz(G10, B6), āb-ı selāsetle bizim eş'ārımız(G8 ,B10), eş'ār-ı sūz-āşārınî(G2, B6), şā'ir-i çerb-zebān Huldî-i mu'ciz-eşerim(G1,B9), ṭab'-ı hîkem-şinās(K1, B47), belāgat-şī'ār(K1, B47), Huldî-i nükte-senc(K1, B46) , ma'ānī-güzār(K1, B46).

Sonuç

Sonuç olarak Bursalı şair Huldî, tezkirelerde övgüyle anılmasına rağmen bir eserinin olup olmadığı bilinmemektedir. Tezkirelerde Huldî'nin şiirlerinden örnekler yer almaktadır ancak bunların pek çoğu beyitler halindedir. Huldî'nin bugüne kadar biri *Safayî Tezkiresi'*nde biri de *Sâlim Tezkiresi'*nde kayıtlı olmak üzere toplam iki tam gazeli bilinmekte idi.

Bu çalışmada Huldî'nin Nuruosmaniye Kütüphanesi 4965/2 numaralı mecmuada yer alan toplam 26 şiirine yer verilmiştir. Bu şiirlerden iki tanesi yukarıda adı geçen tezkirelerde kayıtlı olan gazellerdir. Onlarla birlikte mecmuada Huldî'nin 1 kaside, 1 Farsça gazel, 24 Türkçe gazel olmak üzere toplam 26 şiiri kayıtlıdır. Makalede ilk olarak Huldî'nin biyografisi yazılmıştır. Bu kısımda Huldî'nin daha evvel yazılan biyografisine (Güzel 2014) ekler yapılmıştır. Daha sonra ise Huldî'nin şairliği ve şiirlerine dair değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Makalede son olarak Huldî'nin yukarıda kayıt yeri ve kayıt numarası verilen mecmuada kayıtlı şiirlerinin çeviriyazı metnine yer verilmiştir.

Kaynakça

- ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim (1999), *İsmâil Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-Eşâr*, Ankara: AKM Yay.
- AKBAYAR, Nuri (Haz.)(1996), *Sicill-i Osmânî, Mehmed Süreyya*, (Eski yazıdan aktaran: Seyit Ali Kahraman), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- ATLANSOY, Kadir(1998). *Bursa Şairleri, Bursa Vefeyatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri*. Bursa: Asa Kitabevi.

- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin (2016), “Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû’aları: İnceleme-Dizin”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, XVI, 227-367.
- ÇAPAN, Pervin (Haz.) (2005), *Mustafa Safayî Efendi, Tezkire-i Safayî*, Ankara: AKM Yayınları.
- ÇİFÇİ, Ömer ((2017). *Fatîn Davud, Hâtimetü’l-Eş’âr (Fatin Tezkiresi)*. Ankara: Kültür Bakanlığı e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0> [Erişim Tarihi: 01.02.2020].
- DONUK, Suat(2016), *Türk Edebiyatında Vefeyâtnâme ve İsmail Belîğ’in Güldeste-i Riyâz-ı İrfân’ı*, Ankara: Gece Kitaplığı.
- GÜZEL, Bilal (2018), *Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa Nuhbetü’l-Asar fî Ferâidi’l-Eş’âr*, Ankara: TTK Yayınları.
- GÜZEL, Bilal(2014), “Huldî, Mustafa Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/huldi-mustafa-efendi> [Erişim Tarihi: 15.05.2020].
- İNCE ,Adnan (Haz.) (2005), *Tezkiretü’ş-Şuara – Salim Efendi*, Ankara: AKM Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk(2002), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KURNAZ, Cemal ve Mustafa Tatçı (2001), *Nail Tuman, Tuhfe-i Nâ’ilî*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Şemseddin Sâmî (1996), *Kâmûsü’l-Âlam*, I-VI. İstanbul: Kaşgar Neşriyat.
- SARAÇ, Yekta(2012), *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.
- TOLASA, Harun (1982), “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, I, 15-46.
- Yazma Eserler:**
- Mehmed Fahreddin, *Gülzâr-ı İrfân*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Atıf Efendi Bölümü, Nu: 1923.
- Mecmua-i Eşrâr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi nu: 4965.

METİN

[Kaşide 1] Bahāriyye-i Huldī Der-Medh-i ‘Ārif Efendi El-Merhūm

Mef’ulü fā’ilātü mefā’ilü fā’ilün

Gördüm ki var müşābeheti hüsn-i yār ile
Āhir ‘alāka eyledim evvel bahār ile

Zirā ki buldı behcet-i ruhsār-ı dil-beri
Gülşende nergis ü gül ü zülf-i nigār ile

Mihr-i felek bu demde o maḥbūba döndi kim
Hem-şoḥbet ola bir bere-i dil-şikār ile

Gülzāre gel derūniña vir şaykal-ı şafā
Sil dildeki ğubārı leb-i cūybār ile

Gül devri ḥalka koymadı mehtāba ihtiyāc
İkād-ı şu’le itmededir lālezār ile

Sünbülleriñ de şebnem ile gör tarāvetin
Baḥş-ı leṭāfet itmede zülf-i nigār ile

Sūsenleriñde vaz’-ı levendānesin görüñ
Bir farkı var mı cünd-i zafer-iştihār ile

Lâyıkdır eylerise bu dem tūğ-ı şāhīye
Da’vā-yı ser-firāzı şeh-i tācdār ile

Ḳumrileriñ şadāsı dile baḥş ider ḥurūş
Bülbüllerüñ de bir yañadan āh u zār ile

Şāh-ı gül üzre ğonce-i ter revnaḳ[in] virir
Ellerde cām-ı bāde mey-i ḥoş-ġüvār ile

Herkesde var beşāşet-i keyfiyyet-i şarāb
Zühhād ḳaldı tefriḳadan bāde-ḥār ile

Mestāne şimdi her birimiz eyleriz mezāk
Hemvāre nehy-i münker iden yādigār ile

Berg-i şükûfe esb-i nesîme süvâr olup
Gezmeğe murğzârı hezârân hezâr ile

Gül kabdı cümleden ka'b-ı esbağ-ı 'izzeti
Kimdür ki hem-'inân ola ol şehsüvâr ile

Yanından eksik olmaz o şadru'l-efâzılıñ
Gayra taşaddur itse n'ola i'tibâr ile

Ser-şîşe-i huzûr gehî zîb-bağş olur
Başmaz o dem ayağı yere iftihâr ile

Ya'nî kuşûr-ı hazret-i 'Ârif Efendi kim
'İlm iftihâr ider o fezâ'il-şî'âr ile

'Allâme-i zamâne vü yektâ-yı rûzgâr
Yoğdur aña mümâşil olur iktidâr ile

Kâzî 'Aduđ ki kuvvet-i dânişle şöherever
Teslîm olurdu fazlına şad iftikâr ile

Yanında nokta deñlü 'aceb hayyizi mi var
'Allâme kuşb-ı 'âlem iken i'tibâr ile

Farzâ Harîri kalsa idi tâ bu 'aşra dek
'Ömr-i tavîl ü perveriş-i Kirdgâr ile

Üstâd-ı nazm u neşr idüğünden olup hamûş
Andan telemmüz eyleridi i'tizâr ile

İ'câzı kuvveden getirür fi'le istese
Nağş-ı suhanda kilik-i ma'ânî nigâr ile

Gelseydi bu cihâna eger bir dağı 'İmâd
Meşgûl olurdu hañtı koyup gayrı kâr ile

Yoğdur anıñ eşerleri fevkinden bir eşer
Gelmez hesâb tahtına zirâ şümâr ile

Ancak budur cihānda o kim ola muttaşif
Zāt-ı şerīfi menkabe-i bī-şümār ile

Bilmek eger murādın ise kendi gevherin
Bir lahza şöhet eyle o şāhib-‘ayār ile

Dünyāya intibāhı sirāyet ideydi ger
Kevn ü mekân tölardı bütün hüşyār ile

Luṭf-ı şafā-yı meşrebi faşl-ı bahāra ger
İşrāb olunsa idi leb-i cūybār ile

Sürhī-i ḥacleti o kadar cüş iderdi kim
Hem-reng olurdu şahn-ı çemen lālezār ile

Varsaydı ger nesīm-i gülistāna fi’l-meşel
Hizmet idüp o bāba niçe rüzgār ile

Büy-ı bahār mekrümetin anda hissidüp
Yağmalasaydı güller o dem gīr ü dār ile

Ey kıdve-i emācid [ü] v’ey mefḥar-ı fuḥūl
Ma’rūzumuz budur bu dil-i şermsār ile

Elkāb-ı dil-pesend-i kibārāne bilmeziz
Zirā ki iḥtilātmız azdır kibār ile

Vākı‘ olan kuşūrımıza bakmayup eger
Manzūr olursa çeşm-i kerem i’tibār ile

Ḥāk-i siyeh gibi sözüümüz tīre olsa da
Hem-seng olurdu kadri zer-i tābdār ile

Pā-mālī-i mezellet ile ḥāksār iken
Hem-deng olurdu kıymeti müşg-i Tātār ile

‘İnde’l-ahālī gāyet ile bī-naẓīr olur
Ḥatm-i kaşīde bir gāzel-i ābdār ile

İster misin ki kılmaya gönlüñ ğubâr ile
Hem-şoĥbet ol çemende leb-i cüybâr ile

Bir kerre şarmağ olmadı ol yâri sîneye
Kıalsa ‘aceb mi böyle göñül inkisâr ile

Ebrûsı mafla‘ın ne güzel müstezâd ider
Çeşm-i siyâhı sürme-i dñnbâledâr ile

Hâliñ mi gördi yoĥsa ‘izârıñ mı bilmezem
Yanmağda lâle dâğ-ı dil-i süz-kâr ile

Pâ-mâl-i zülfi ol yûri ey dil nizâ‘yı kıo
Kim çıkdı başa sen çıkasın rûzgâr ile

Eyyâm-ı ‘ış geçdi dırığâ ki bir gice
Kıalmağ müyesser olmadı ğülşende yâr ile

Şad ğüne fikr kıılma düşüp sıklet itmese
‘Aşık kıanâ‘at eylese bûs u kenâr ile

Kimdir cihânda eyleye da‘vî-i imtiĥân
Huldî-i nûkte-senc ü ma‘ânî-ğüzâr ile

Ben hâli kıale nağl iderim istesem eger
Tıab‘-ı ĥikem-şinâs u belâğat-şî‘âr ile

Mânî-i fikr ü çihre-ğüşâ-yı belâğatam
Kilk-i ‘acîbe-nağş u bedâyi‘-niğâr ile

Yoğdur kenâr terbiye-i ümmühâtda
Ol kim birâder ola baña iğtidâr ile

Dergâh-ı Hıağka aç eliñi ğayrı lâfi kıo
Ya‘nî du‘â-yı dâver-i ‘âlî-tebâr ile

Bulsun şeref vücudı ile ğülşen-i cihân
Tâ kim ta‘akub ide ĥazân nev-bahâr ile

Dil-dāde-i cenābı ola Kaysveş felek
Tā kim terādūf eyleye Leylā nehār ile

Țurduqça bu cihān Țura ol zāt-ı sūdmenđ
Cāh u celāl u baħt u sa‘ādet-medār ile

Olsun hemīşe zevk u şafālarda şādkām
Elţāf-ı bī-kerāne-i Perverdigār ile

[Ġazel 1]

Fe ‘i lā tūn fe ‘i lā tūn fe ‘i lā tūn fe ‘i lūn
Başka bir şevk virür tal‘at-ı cānāne baña
Baħş ider neşve-i nev-ġamze-i mestāne baña

İdeli feyz-i cūnūn bu dil-i dīvāne baña
Bir gelür kaşr-ı zer anda dile vīrāne baña

Neşve-i ‘aşkı mı serv-i kadiñ efvūn itdi
Țavk-ı kumrī görünür gerdiş-i peymāne baña

Eylemez vaħdetiyān tātāta ta‘yīn-i maħall
Bir gelürse ne ‘aceb mescid ü meyħāne baña

Ne ħacerden ne şecerden ideriz istimdād
Gerdiş-i reng yeter sūbhā-i şad dāne baña

Tābiş-i şem‘i cemālūñle ġōñül germ olicağ
Eyledi bāl u perin mirvaħa pervāne baña

Mevce-i eşk-i revān pāyıma zencīr oldı
Hiç varmağ nic’ olur seyr-i ġülistāna baña

Yāri şarmağ ne idi sīneye merhem yerine
Fırşat el virse idi çāk-i ġirībāna baña

Şā‘ir-i çerb-zebān Ĥuldī-i mu‘ciz-eşerim
Āşinādır ezeli ma‘nī-i bīġāne baña

[Farsça Gazel 1]

Me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün
 Hayâl-i zülf-i u der- pîş-i çeşmem ger şevved peydâ
 Çu bahr ender kinârem mevce-i 'anber şevved peydâ¹

Be-fikir ender-suhan ma'ni-yî rengînter şevved peydâ
 Çu mâned şîre der- hüm bâde-i ahmer şevved peydâ²

'Uluvv-i himmetest âhîr be-kâmî mûresâned dil
 Zi-feyz-i ebr-i nisân der-şadef gevher şevved peydâ³

Hikâyethâ-yi derdem gâfilan-râ intibâh âyed
 Eger âhî keşem hengâme-yi mahşer şevved peydâ⁴

Şıfat ger dūr gerded zât-ı eşyâ müttehid bâşed
 Çu sūzî âhîr ez-her çîz hâkister şevved peydâ⁵

Çunân geştem pür ez-zevk-i kelâm-ı Fâyiż ey Huldî
 Be-hengâm-ı cevâbem der-dehen şekker şevved peydâ⁶

[Gazel 2]

Fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün
 Ol kamer-ruhsâr kim müştâkdır âfâk aña
 Cilve-gâh olmuş sipihr-i sine-i 'uşşâk aña

¹ Onun zülfünün hayali eğer benim gözümün önünde (zahir olursa)görünürse, deniz gibi yanımda amber kokulu bir dalga peyda olur. (görünür)

² Fikirle söz içinde daha renkli manalar ortaya çıkar, eğer şıra küp içinde kalırsa kırmızı şarap ortaya çıkar.

³ Himmetin yüceliği sonucunda gönül istediğine ulaşır, Nisan ayı bulutunun bahşişinden sedefte inci ortaya çıkar.

⁴ Derdimin hikâyeleri, gafilleri (gaflet uykusundan) uyandırır, eğer bir ah çekersem mahşer gürültüsü ortaya çıkar.

⁵ Eğer sıfat uzaklışırsa, eşyaların zatını birleşiktir, yaktığın zaman her şeyin sonunda kül ortaya çıktığı gibi.

⁶ Ey Huldî! Fayız'ın sözünün zevkinden öyle doldum ki, cevap verdiğim zaman sanki ağızımda şeker ortaya çıkıyor.

Görmege çeşm-i riyā t̄āb-āver olmaz āb olur
 Āteşin āyinedir cām-ı mey-i berrāk aña

İşden iğmāz-ı ‘ayn itmez dil-i çeşm-āşnā
 Gerçi çok insāna söyler vā‘iz-i zerrāk aña

Mū-be-mū hüsnün ‘ayān eyler o şūhuñ ‘āşıka
 Başka bir revnağ verir teşmīr-i sīmīn-sāk aña

Olmadı āhīr güşāde bāb-ı ümmīd-i vişāl
 Çok çalışdı Huldīyā egerçi müştāk aña

Levhā-i sengīne yaz eş‘ār-ı sūz-āşārīñ
 Eylemez zīrā taḥammül şafḥa-i evrāk aña

[Gazel 3]

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Çarīn-i ‘ıyş u demim guşşadan ferāğım var
 Şarāb ile ṭolu yanımda bir kabağım var

Ne şayd-ı dām-ı ta‘alluğ ne rişte ber-pāyım
 Ne meskenim ne bu dār-ı fenāda bāğım var

Kaḍeḥ munaşşaf olunca o şūḥ şundı baña
 Bütün cihāna deger elde bir ayağım var

Gerekse zāhir ü bāṭında ‘āşıka bürhān
 Gözümde eşk-i muḥabbet gönülde dāğım var

Vuşül-ı maṭlaba ḥazret ḥuceste-peydür ‘aşk
 Baña ne bedrağa lāzım ne ḥod sürāğım var

Gel imtiḥān olalım kaçma bizden ey bülbül
 Bu dem seniñle cidāl itmege dimāğım var

Sezādır üstüne pervāne olsam ey Huldī
 Gönülde dāğ-ı muḥabbet gibi çerāğım var

[Ġazel 4]

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Bezme kaçan ki sâķī-i ferħunde-dem gelür
Rindân-ı bī-nevāya velīyyü'n-ni'am gelür

Göster cemāliñi diyü yalvarma dil-bere
Ey dil hāzer ki saña o yüzden sitem gelür

Mey-hānedir bu diyü geçüp gitme zāhidā
Gāhī ziyārete bunu şeyhü'l-harem gelür

Ġam çekme gice gelmediginden o mehveşüñ
Ĥürşid-i zerre-perver olup şubħ-dem gelür

Teşriñ ile eyle telāfi-i intizār
Va'd eyleyüp de gelmedüğüñ pek elem gelür

Kālā-yı vaşlı 'aşıkına 'arz ider yürür
Gördükde müşterisini bir kaç qadem gelür

Sākīnün eyle būs ayağını Ĥuldiyā
Zirā o cevr-perver elinden kerem gelür

[Ġazel 5]

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

Elinden dād-ħāhuz dem-be-dem feryādımız vardır
N'ola itsek şikāyet bir şeh-i bī-dādımız vardır

Megesāsā şikār-ı dām-ı zülf itdiñ beni āħir
Hümāyī şayd ider isterse bir şayyādımız vardır

Yetiş ey toħm-ı haşħaş-ı muħabbet tab'-ı ħākide
Bizim afyon-ı ħam nüş itmege mu'tādımız vardır

Nifāk-ābād-ı aġyārīñ verir ħākisterin bāde
Derün-ı sinede bir āh-ı āteş-zādımız vardır

N'ola ser-defter olsağ devlet-i ħüsnuñde 'uşşāka
Bizim de ey şeh-i mülk-i melāħat adımız vardır

Ne ğam bir rişte-ber-pā murğa dönsün devr-i zülfünde
Hele ğayd-ı cihāndan ğātır-ı āzādımız vardır

Ne var Huldī'yi teşrif-i ğabüle kılsa erzākı
Sezā-yı bezm-i yār olmağa isti'dādımız vardır

[Ġazel 6]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ma'ni-i rüşen-i ğüsnuñ dil-i vaşşāfa düşer
'Aks-i ğurşid-i suğan āyine-i şāfa düşer

Ġaṭṭ-ı nev-ğızini vaşf iden o çār ebrūnuñ
Beñzer ol ṭālibe kim metni ğor eṭrāfa düşer

Cilve-gerdir heves-i būs-ı lebün ğātırda
Ekşer erbāb-ı dilün ṭab'ı mey-i şāfa düşer

Her kaçan teng ğabālarla duçār olsam aña
Heves-i medḡ ile dil kūçe-i evşāfa düşer

Şābit ol ğāf-ı ğanā'atde mişāl-i 'Anķā
Vādī-i Ķāfe düşen varını itlāfa düşer

Reh-i ğül-nāk-ı meṭālibde mezālik çokdur
Kimi bī-hūde cidāle kimisi lāfa düşer

Āşinā ma'ni-i bī-ğāneye lābüd bulunur
'Āķibet ol ğüher-i nādire şarrāfa düşer

Ṭaleb-i vuşlatıma düşmesün 'āşık dir imiş
Huldıyā bu suğan ol düşmen-i inşāfa düşer

[Ġazel 7]

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Şerār-ı āteş-i 'aşķuñla niçe cān ṭutuşur
Bu süz ile giderek ğorķarım cihān ṭutuşur

O āfitābe ne mümkün niğāh-ı germ itmek
Sipendveş müje-i çeşm-i nāzırān ṭutuşur

Çıkarsa dūd-ı ‘alev-nākı āsmāna n’ola
Derūn-ı sīne-i ‘āşık çü dūdmān tūtuşur

‘Ulüvv-i rütbe ile çarha gālibim şanma
Dutar seniñle de bir gün o pehlevān tūtuşur

‘İzār-ı dil-beri mevzū’-ı bahş idüp Huldî
Giceyle şem’ ile pervāne her zamān tūtuşur

[Gazel 8]

Fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lā tūn fā ‘i lūn
Hİç olur mıydı bu deñlü vākıf-ı esrārımız
Keyfimizce olmasa sākī-i mihr-āşārımız

Görmedük çokdan yüzün hercāyî oldı yārımız
Düşde görsek kâ’ilüz ol devlet-i bīdārımız

Her habābı ahter-i çarh-ı şafādır şākīyā
Yeridir kevkeblenürse sāğar-ı ser-şārımız

Şaşş-ı kec-kirdāra olma ey kemān-ebrū qarīn
Tırveş yābāne atma rāstdur güftārımız

Havfım oldur nākışān bir gün ider kārın tamām
Her gice bir yerde aşşamlar o meh-ruhsārımız

Zīb-i serdür her zamān bir āfetūñ dāğ-ı ğamı
Bir gül-i zībāsız olmaz küşe-i destārımız

Cūybār-ı eşk-i hūnīnim zümüröd-gūn olur
Hātırā gelse o serv-i sebz-i hoş-reftārımız

Her şerārı berķ-ı hırmen-süz olur āmāline
Gör neler eyler ‘adūya āh-ı āteş-bārımız

Kār-ı haşmı görmege besdir bize tiğ-i zebān
Ğam degil yoğise hizmetkār-ı hañçerdārımız

İtdi çok üstād-ı nazmıñ hāne-i fikrin hārāb
 Huldıyā āb-ı selāsetle bizim eş‘arımız

[Ġazel 9]

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün
 İtmedi bir şeb o hercāyī müşerref hānemiz
 Mihr-i ‘ālem-tāba beñzer güyiyā cānānemiz

Şerbet ü zencīr besdür ey řabīb-i cān aña
 Ġarķa-i mevc-i yem-i luřf it dil-i dīvānemiz

Sen bize reşk itme ey leb-teşne-i vādī-i ğam
 Āb-ı āteş-tābile pürdür bizim peymānemiz

Çok tekellūf istemez yek-müşť gerd-i ğam yeter
 Nıyyetüñ ta‘mīr ise ger hāřır-ı vīrānemiz

Tüde tüde gerd-i ğamla hāřırım pür eyledüñ
 Var ise ta‘mīre ķaşduñ [yap] dil-i vīrānemiz

Gerçi rām olmak semend-i kām müşkil kār idi
 Aldı zīr-i rāna āhır himmet-i şāhānemiz

‘Azm-i gülzār it yüzüñ güller temāşā eylesüñ
 Bülbülān görsün ne şem‘a per yaķar pervānemiz

Söyledüp neyler beni bīhüde şeb-kārān-ı ‘aşķ
 Tā şabāh-ı haşre dek bitmez bizim efsānemiz

Ma‘ni-i bīġāneveş her āşınāya hoş gelür
 Huldıyā ma‘ķüldür evzā‘-ı Mecnūnanemiz

[Ġazel 10]

Mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün
 Beytüş-şeref olaldan o hürşīde hānemiz
 řāk-ı sipihre baş mı eger āsitānemiz

Şanma açıldı müjde-i teşřifüñ ile bāb
 Çāk itdi sīnesini o şevķ ile hānemiz

Her sözde nâkile n'ola emdürse leblerin
Şîrîn o deñlü lezzet-i nakl-i fesânemiz

Eyyâm-ı beyz-i vaşlı ider dâğ dâğ reşk
Mehtâba qarşu yâr ile 'ış-i şebânemiz

Destüñde 'üdü micmerveş dūd-hîz ider
Muṭrib şaķın ki sūz-eşerdür terânemiz

Ehl-i futūra bâ'ış-i şevk-i cedîd olur
Evşâf-ı 'aşkda suḥan-ı 'aşıkânemiz

Vâ'iz söziyle meykedeyi itdiler ḥarâb
Ḥuldî görür müsün yine ḫaldı zamânemiz

[Gazel 11]

Fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lâ tün fâ 'i lün
Sırr-ı 'aşk-ı yâre olmışdı gönül maḥrem henüz
İrtibat-ı lafz u ma'nâ olmadan muḥkem henüz

Şu'le-i âhımla germ-â-germ idi gülzâr-ı 'aşk
Olmadan nezzâre-senc rüy-ı gül-i şeb-nem henüz

Ka'be-i rûḥâniyândır dil ḥayâl-i yâr ile
Her bün-i müyimde var bir çeşme-i zezem henüz

Şad nemekdânı tehî itdi nemekden yâremiz
Zaḥm-ı tıguñla hem-âğüş olmadan merhem henüz

Döndi naķş-ı dâğ-ı sînem ḥâtem-i la'lîñüñe
Dilde cūşân olmadan deryâ-yı ḥün-ı ğam henüz

Göster ey feraḥ-ruḥ u ferḥunde-ṭal'at rüyıñı
Ṭolmadan ḥün-ı cigerle dîde-i pür-nem henüz

Eylemiş va'd-i vişâl-i yâre Ḥuldî i'timâd
Ol durûğ-ı maşlaḥat-âmîz ile ḥurrem henüz

[Gazel 12]

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

Geldiyse da'vete o perî ister istemez
Hazm eyle sende ğayrılar ister istemez

Maḥmūrî-i şebâne saña derd-i ser verir
Bir kaç piyâle gör seherî ister istemez

Bu kârbân-serâda ikâmet olur mu hîç
Eyler sin 'âkıbet seferi ister istemez

Nev-kâle-i vişâlini biñ câna bey' iden
Alur görünce sîm ü zeri ister istemez

Varsam tufeyl olup 'aceb ol yâre Huldîyâ
Almaz mı bendesin içeri ister istemez

[Gazel 13]

Me fâ 'i lün me fâ 'i lün me fâ 'i lün me fâ 'i lün

Çaçar ol bî-vefâ bizden ümîd-i merḥabâ itsek
İder bîġâneler vaz'ın[1] baña âşinâ itsek

Varup müjġân-ı ḥün-âlüdla dergâhına yüz sürsek
Zebân-ı ḥâl ile ol şâha 'arz-ı müdde'â itsek

Açıldı ġoncalar bülbüller izḥâr-ı zamîr itdi
Demidir bizde hây u hüy ile zevġ u şafâ itsek

İçerden geymege kat kat şitâda gör ki mu'tâdız
Sezâver penbe-i mînâyı da ḥaşv-i kabâ itsek

Riyâ-düşmen gerekdür düstdârân-ı ḥulûş ammâ
Yanında ol cefâ-cünüñ olur gâhî riyâ itsek

Yeg idi tāk-ı nisyânda ġubâr-âlûde ḳalmaqdan
Kitâb-ı dersi varsaḳ rehn-i câm-i dil-ġüşâ itsek

Bi-ḥamdi'llâh ki olduġ vâġıf-ı mâhiyyet-i ma'nî
Bize lâyıġdır ey zâhid ḥakîġat iddi'â itsek

Nî'di ıuruk-ı ülfet şâhidân-ı feyz ile Huldî
Dil-i şeydâyı bir kez gûşe-gîr-i inzivâ itsek

[Gazel 14]

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün
Hevâ-yı geşt ü güzâr itmenin zamânu degil
Tezerv-i 'îşi şikâr itmeniñ zamânu degil

Mezâk-ı 'aşra göre pek de olma rindâne
Riyâya çekmege 'âr itmeniñ zamânu degil

Zamâne halkı aşılmağa zâhid ip virmez
Ridâyı boynuna bâr itmeniñ zamânu degil

Meger ki câm-ı şafâ araya tavassuı ide
Recâ-yı vuşlat-ı yâr itmeniñ zamânu degil

O nev-ıatıñ dahı yok gönü 'âlem-i 'âba
Şafâ-yı köhne-bahâr itmeniñ zamânu degil

Çomaz barışmağa a'dâ bizi o kâfir ile
Ümîd-i bûs u kenâr itmeniñ zamânu degil

Yeter koyup gidelim kûy-ı dil-beri Huldî
O yerde şimdi karar itmeniñ zamânu degil

[Gazel 15]

Me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün me fâ 'î lün
Vişâl ümmîd iderken mübtelâ-yı firkat oldum ben
Tekellüm şöyle çursun bir selâma hasret oldum ben

Görüp ta'yîb itmeyen ser ü sâmanlığım cânâ
Şarâb-ı câm-ı ğamla başka bir keyfiyyet oldum ben

Giderken hâne-i ağıyâra ben hâki başup geçme
Şakın ey gül-'izârım hârîhâr-ı ğayret oldum ben

Düçâr olsam da yâre hasb-i hâli 'arz mümkün mi
Mişâl-i şüret-i dîvâr mağz-ı hayret oldum ben

O servi bir kenāre ‘ālem-i āb itmege çekdim
Bu taqrībile vaşla çāre-cūy-ı ruḥşat oldum ben

Beni giryān görüp ol ḥande-i germ itdi şem‘āsā
Bu şeb tā-şubḥ olunca yār ile hem-şoḥbet oldum ben

Çekilmez bir ‘aceb bār-ı belādır cevri aḡyārīñ
Çekildim Ḥuldiyā künc-i ḥumūle rāḥat oldum ben

[Gazel 16]⁷

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün
Ümīd-i buse itmezsem ‘aceb mi la‘l-i nābından
Ne mümkün gevheriñ leb-teşne olmak seyr-i ābından

Sitāre ḥā‘il olmaz ol cemāl-i ‘ālem-efrūza
Yüzüñ kat kat müreccaḥdır sipihriñ āfitābından

Kaçan bezm-i şarāb eylerse çeşmiñ kan ider ancak
Gelür her dem meşāme būy-ı laḥt-ı dil kebābından

İder encām-ı kārın terceme ḥāb-ı perīşānī
Siyeh-rüz-ı muḥabbet ḡamla kalkar cāme-ḥābından

Ḥarīf-i bāde erbāb-ı riyāya cür‘a-efşāndır
Sipihri bezm-i rindānīñ şaḡın zāhid şihābından

Beyāz gerdenüñ ile zülf-i pīç-ā-pīç ‘uşşākıñ⁸
Muşavver bir varaḥdır şan kitāb-ı pīç u tābından

Bu ḥüsn-i ‘ālem-ārā ile seyr-i gülsitān itsek
Yüzüñ gördükde güller āb olur farḥ-ı ḥicābından

Mazīk-i şoḥbet-i ehl-i riyā rind-i sebük-rūḥa
Hele ben bildigim düşvārterdir ḡabr ‘azābından

⁷ Bu gazel *Safâyi Tezkiresi*'nde kayıtlıdır (Çapan 2005: 180-181).

⁸ Bu beyit *Safâyi Tezkiresi*'nde yok.

O kâfir 'âkıbet olmuş der-i cānānede derbān
Raķībūñ şimdi ey Huldî geçilmezmiş cenābından

[Ġazel 17]

Me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün
Ümīd-āşināyī itme ol şūḥ-ı cefā-cūdan
Ḳanā'at eyle endek iltifāta çeşm ü ebrūdan

Dönüp bir kerre bakmaz cānib-i 'uşşāk-ı şeydāya
Feleklerde melekler vecde gelse na'ra-i hūdan

Niçe ser-geşte-i şahrā-yı ḥayret olmayam ben kim
Dil-i dīvāne ünsiyyet ṭaleb rem-gerde āhūdan

İder her birisi cevır itmeye baḥt-ı siyeh-kārın
Amān ol ḥāl-i hindūdan figān ol çeşm-i cādūdan

Yanıñdan nesne eksilmez behey kān-ı kerem luṭf it
Ne var bir buse virseñ arzūmendāna pehlūdan

Hulūş-ı ḥulkı mi'yār-ı nazarla eyle sencide
Geçür almazdan evvel ol metā'ı bir terāzūdan

Şeker-i tengde ṭūṭi āşiyān-sāz olmak istermiş
Meger zevķ-i tekellüm ögrene Huldî-i ḥoş-gūdan

Huşūşan olalı ḥüsn-i edāda pey-rev üstāde
Selīs ü ḥübterdir nazm-ı pākī cüy-ı dil-cūdan

[Ġazel 18]

Me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün me fā 'ı lün
Çıkarđıñ bu kadar gevher-şinās-ı 'aşķı ḥāṭırdan
Niçe dil-sufteden kesdiñ 'alāķa riştesin birden

Olur mı fikr-i reng-i rüy u la'liñden gönül fāriğ
Cihān ḥālī ḳalur mı hiç a'rāz u cevāhirden

Beni bir āteşin iḥrāma şardı tāb-ı ruḥsārı
Güneş ṭal'atlı bir dāyī güzel geldi Cezāyirden

Görünce dest-i redd-i yâri rû-gerdân olup kaçma
Olur hoşnûd mevlâsı hemîşe ‘abd-ı şâbırdan

Ġam-ı cānânı istişkâl ider şanma dil-i ‘âşık
İder hazz mîzbânân-ı kerem-perver müsâfirden

Ne mümkün çâh-ı Nahşeb’den çıkarmak delv ile mâhı
Ümîd itme şakın zer kîse-i ceyb-i ekâbırdan

Leb-i nûşinin emdirmez gider mi telh-kāmâne
Çalır mı dād-i dil eyâ alınmaz mı o kâfirden

Baňa ta‘zîr ider hâdden ziyâde dilber ey Huldî
Hele bir cürmüm olsaydı şağâyırdan kebâyırdan

[Ġazel 19]

Me fâ ‘î lün me fâ ‘î lün me fâ ‘î lün me fâ ‘î lün
Gönül sâkî-i mihr-âşârı gördük dîdeler rûşen
Elinden sâğar-ı zerkârı gördük dîdeler rûşen

Nesîm-i âh-ı zülfüñ ber-țaraf sâz oldu rüyından
Açıldı ținîlî dîdârı gördük dîdeler rûşen

Raşad-gâh-ı elemde gerçi maħz-ı intizâr olduk
Hele ol kevkeb-i seyyârı gördük dîdeler rûşen

Harîdâr-ı metâ‘-i vuşlat olduk devlet el verdi
Yine maķûl ile bāzârı gördük dîdeler rûşen

Açıldı çeşm-i baħtuñ müjde ey rind-i kadeh-peymâ
Humâr-âlûd iken hammârı gördük dîdeler rûşen

‘Aceb mi yansa nâr-ı şevke hürmen hürmen-ârâmuñ
Yine ol âteşin ruhsârı gördük dîdeler rûşen

Şabâh-ı haşre kaldı va‘d-i vuşlat dirdüñ ey Huldî
Bu şeb ol devlet-i bîdârı gördük dîdeler rûşen

[Ġazel 20]

Mef'ulü me fâ 'i lü me fâ 'i lü fa 'u lün
 Dil cām-ı şarāb eyler iken yāre açıldı
 Çāk itdi girībānını bir yare açıldı

Bir iki kadeh bāde görüp keyfi yetişdi
 Bir bāde ile dīde-i mey-ḥāre açıldı

Sākī yine ser-püşını ref' eyledi çāpük
 Şād olsa n'ola ḫālī'-i mey-ḥāre açıldı

Seng-i ğam ile sīnesini döğmede 'aşık
 Bāb-ı kerem-i yār ise aġyāre açıldı

Çok söyledi dil redd-i cevāb itmedi dilber
 Aḥvālını keşf itmege kuhsāre açıldı

Ḳādir degilim sīnedeki zaḫmı şümāre
 Şemşīr-i nigāhınla niçe yare açıldı

Destār-ı perīşānını cām-ı meye bozmuş
 Başdan ayaġa Ḥuldī-i bī-çāre açıldı

[Ġazel 21]

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün
 Kūy-ı dilberde bile bilmez ikāmet neydüġin
 Bī-ḳarār-ı 'aşk görmez istirāḫat neydüġin

Şem'ı görse bī-tevaḳḳuf cān verir pervāneler
 Bundan añla incizāb-ı şevḳ-i vuşlat neydüġin

Ḥüsnuñe 'ayb itme güstāḫāne itdümse nigāh
 Mest-i cām-ı 'aşk fark itmez ḳabāḫat neydüġin

'Azm-i seyrān eyleseñ yer yer ḳopar āşūblar
 'Aleme ḫaddüñ 'ayān eyler ḳıyāmet neydüġin

Gizlice da'vet idermiş ol perī-ruḫsāreyi
 Şimdi bildim ben raḳīb-i dīv-sīret neydüġin

Haste-i hicrānuñı bir kez ‘iyādet itmediñ
Yine gör bī-çāreyi bilmez şikāyet neydügin

Bir tatar ğayr ile Huldī-i girāmī-gevheri
Nev-civāndır dañi bilmez qadr u kıymet neydügin

[Ġazel 22]⁹

Me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün
‘Aceb mi düşmese ehl-i tecerrüd kayd-ı sāmāne
Olur mı āşinā her lafz ile ma‘nī-i bīġāne

Şeb-i tārī şanurdı kākül-i müşğber-i cānāne
Müselsel her gice yā Leylī dirdi Qays-ı dīvāne

Düçār olsam her ehl-i derde yer eyler derūnumda
Ne pek beñzer benim vīrāne göñlüm Beyt-i Añzān’e

Benimle var mı at başı berāber dem sürer sākī
Kümeyt-i meyle gülgün-ı sirişkim girdi meydāne

Seni ey āfitābım gelmeden tahvīl ider aġyār
N’ola dönse şabāñ-ı ‘ışımız şām-ı ġarībāne

Qadem-rence kılup ġam-ñāneme gelse gice qalmaz
Bize geldikce tırmaz ol vefāsız ‘ahd u peymāne

Güler yüzde görürsün iñtirāz ile ‘adūlardan¹⁰
İderler şofra cānā niçe vaz‘-ı nā-pesendāne

Serāy-ı sīne-i Huldī’yi teşrif eylese her şeb
Gelüp imāna ol kāfir yaqın olsa müselmāne

[Ġazel 23]

Me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün me fā ‘ı lün
Eger derd-i derūnum ‘arz olunsa yāre bir kerre
Hiç olmazsa iderdi luñ ile nezzāre bir kerre

⁹ Bu gazel *Sâlim Tezkiresi*’nde kayıtlıdır (İnce 2005: 300).

¹⁰ Bu beyit *Sâlim Tezkiresi*’nde yok.

Zebân-ı gûşe-i ebrûyî iz'ân eyleriz biz de
Ne var ey çeşm-i dilber sen de gel güftâre bir kerre

Düşerler pâyına per-sûhte pervâneveş yârûñ
Nigâh-ı germ idenler rûy-ı pür-envâre bir kerre

Olur 'aşıklarîñ şubh u şan şâm-ı ğarîbânî
Güneş gibi şulû' itdikde ol meh-pâre bir kerre

Berâber olsa da sāmân-ı hüsni hüsni-i Yūsufî
Göñül meyl itmemiştir şahid-i bāzāra bir kerre

Ne bülbüllerle konuşduk ne bir gül ile konuşduk
Bahār eyyâmı geçdi varmadık gülzāra bir kerre

Behište naqd idi ey dil tecerrüd nā'il olsaydın
Teşebbüs eyleseydiñ dāmen-i kuhsāra bir kerre

Gelür germ ile şab'-ı bāġbāna dilbere rikkat
Yeter āh itdigim hār-ı ser-i dīvāre bir kerre

Vefāsızlarda 'aşq olsun hayāl-i yāre ey Huldî
'İyādet itmedi gitdi dil-i bīmāre bir kerre

[Gazel 24]

Mef'ulü fā'ilâtü mefā'ilü fā'ilün

Çık bir kenāre zevraġ-ı cām-ı şarāb ile
Def'-i ğubār eyle göñül seyr-i āb ile

Şanmañ kızardı neşve-i şahbā-yı nāb ile
Rencide oldu çeşmi girānî-i hāb ile

Mihr-i sitāre-süzdür ol rûy-ı tābnāk
Kılmaġ nühüfte hiç ne mümkün niķāb ile

Bādî hemîşe giryeme yād-ı ruġuñ mıdır
Mînā-yı çeşm oldu leb-ā-leb gül-āb ile

Dağı unutmamış gibi pâyına düşdüğüm
Gördükce ben ğubârı geçer ictinâb ile

Rindiñ gelür tezelzüle bünyâd-ı tevbesi
Meydâne gelse şâhid-i mey âb u tâb ile

El bir idince cām-ı şarâb ile Huldîyâ
Sâķi-i bezm pençeleşür âfitâb ile